

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, עסק בכתבת-שער שלו בסיכויי של מנחם בגין להגיע לשלטון. במדור הנדון, תחת הכותרת, "חרות ממה?" בחן העורך את ראיות הפוליטיות של ראש תנועת החרות. הפרשן הצבאי של השבועון הביא, תחת הכותרת, "לקראת הסיוע השלישי?", הערכה שחזתה, בין השאר, את תסריט מלחמת ששת הימים, בקביעה: "אם תתקף ישראל שנית את מצרים — יגיע צה"ל בנקל לגדות הנילוס." כתבה מלווית בתמונות דיווחה, תחת הכותרת, "הפצועים כן עקו!", את סיפור הפגנתם של נכי הנאצים מול בגין בכנסת בירושלים. העורך אורי אבנר המשיך כסדרת כתבותיו "אירופה

1957. הפעם הוא דיווח מצרפת, תחת הכותרת, "בין ובני קולון". מדור הקולנוע דיווח על הקרנת הבכורה בארץ של הסרט "מילי-חמה ושלום". סיפור צערת ארבעת הימים הובא תחת הכותרת, "יבלת על כל מיל". בשער הגליון: ראש אפוזיציה, ח"כ מנחם בגין.

אביב 1957 * דויד בן-גוריון מפטר את

אבא-אבן * חברי הלידה של ד"ר יוסף בורג

בגין לשלטון?

"העולם הזה" 1018
תאריך: 17.4.1957

יהיה מועמד לכנסת הרביעית מטעם מפא"י, ומועמד אפשרי לתפקיד שר-החוץ בבוא העת.

אנשים

● ראשה-ממשלה דויד בן-גוריון בנאום בכנסת: "בין ביקורת פסולה וחר" סר ביקורת, אני בוחר בביקורת פסולה."
● ח"כ חרות ד"ר יוחנן באר, בדיון בקול ישראל בנושא "תפקידה של הארץ פוזיציה במדינה": "חושבני כי תפקידה העיקרי של האופוזיציה — להפוך לשיל-טון!"

● שרה-אוצר לוי אשכול, בהסבירו מדוע קיצר את שהותו בפאריס: "אין מלכות אחת נוגעת בחברתה. המלכה היא אנגליה עמדה להגיע לבירה הצרפתית, ועל-כן גאלצתי לפנות את פאריס."

● שרה-דואר ד"ר יוסף בורג, אחרי שריבקה גובר התלוננה לפניו בשעת ביקורו בחבל לכיש, על חבלי-הלידה הי קשים של המתיישבים במקום: "לשעס" קים בהולדת חבל, יש חבלי-לידה."

● בפגישה מיקרית השבוע, בבית-קפה תל-אביב, בין הצייר שמעון צבר ובין שרה-דואר ד"ר יוסף בורג, נסבה השיחה על הנושא העיקרי המשותף ל-שניים: בולים. צבר, שהוא בולאי נלהב, שאל את שרה-דואר, מדוע טרם הוצא לאור בול הנושא את תמונת הצבר, השיב בורג: "קוצי הצבר ינקבו את הבול ויפסלוהו."

● חברה-כנסת מנחם בגין, בדיון על תקציב משרד ראש-הממשלה ומשרד-החץ: "אנו נהיה מוכנים להצביע רק בעד תקציב אחד בתקציבי שני המשרדים: פנסיה עבור העומדים בראשם."

● עיתונאי שרצה לברר אם יש אמת בידעיה כי הוצע לד"ר יגאל ידין להיות שגריר ישראל בארצות-הברית, פנה אל משרד-החץ ושאל, בשיטת סגני-החור, אם נכון הדבר ששגריר ישראל בארצות-הברית רית אבא אבן יחליף את ידין בהנ"ל. חת תפירות חצור, השיב על השאלה ב-רצינות רבה דובר משרד-החץ: "לפי מיטב ידיעתי, אבא אבן איננו ארכיאולוג."

● קריאת-הביניים הגסה ("טינופת!") של ח"כ מפא"י דויד הכהן כלפי חבר-הכנסת ממק"י ד"ר משה סנה הושמטה מדברי הכנסת, ותחתיה מופיעים שלושה מקפים. בינתיים שלח הכהן מיכתב התנצ' לזו לטנה, שבו ביקש סליחה על שלא שלט בעצמו.

אשת הנשיא במדי צה"ל

תחת הכותרת קוצ' בצברית הובא תצלומה של אחת מתוך 600 בנות הח"ל, שהשתתפו בצעדה לירושלים. החיילת היא אופירה ארז, צברית 56, ש"לא היתה מחוסנת מפני קוצים ויבלות ברגליים, ובחנייה הראשית נזקקה לטיפול החובשת. אך למרות כאביה החזקים, המשיכה אופירה ארז אחר-כך בצעדה עד לירושלים, ללא כל תקלה..." אופירה היא כיום רעייתו של נשיא המדינה, יצחק נבון.

הכל היה מסתדר בדרך הטובה, והשגריר היה מקבל את תעודת-החופשה שלו ונענה בלי-הרהר, אלמלא זריזותו של הכתב הירושלמי של סוכנות החדשות האמריקאית. כך נפלט הכדור בטרם עת.

אבן הקים רעש. הוא שיגר מתאה דחור פה לירושלים, הודיע שאינו יכול לחזור, כי קריאתו חזרה עתה תתפרש בהכרח כהבעת אי-אמון לפעולתו. בן-גוריון הוע' מד במצב בלתי-יציב — היה עליו להחליט האם להטות ששוב אינה יכולה להיות מוסווית.

אחת הדרכים היא להפוך את האבן, שמאסו בה השרים, לראש-פינה פוליטית. בירושלים כבר נפוצו שמועות כי אבן

היו אלה אז דויד בן-גוריון, ואחר-כך גולדה מאיר, שהתנגדו לשיבת אבן. בעיניהם נראה השגריר חיוני במקום מושבו. ייתכן גם שהנימוק המכילע היה הפוך — לא בן-גוריון ולא גולדה רצו להיוקק לעצמותיו של אבן בירושלים.

מאז קרו כמה דברים, ששינו את דעת שליטי ירושלים על שגרירם. אבן-הפינה של המדיניות הישראלית באמריקה הפי' כה, בעיניהם, לאבן-נגף. אחרי הנסיגה מעזה היה נדמה לבן-גוריון כי אבא אבן רימה אותו, הפריז בחשיבות ההבטחות האמריקאיות, עליהן הודיע אבן שעה שביקר בארץ ערב הנסיגה — ושהאמריקאים עצמם מכחישים עתה את קיומן.

בן-גוריון גם לא התיר את דעתו כי אבא אבן הפריז במתכוון בערכן של הב' טחות אלה, כדי לכפות על הממשלה את הנסיגה שהיתה בעיני אבן יסוד למדיניות הישראלית.

כדור נפלם. דויד בן-גוריון מחונן בזיכרון מפליא. בדיוק ברגע שחשקה נפ' שו לגולל את אבן מדרכו, נזכר כי לפני שנה ביקש אבן עצמו חופש-מולדת. העניין הועבר לממשלה, וכל השרים — פרט לשניים — הסכימו בטוב-ליבם כי השגריר זקוק לחופשה בארץ. רק משה שפירא ופינחס רוזן התנגדו — הם סברו כי איש לא ייראה את החזרת אבן כחופש-שה תמימה. הצעד יתפרש כמעשה עויין כלפי אמריקה, דבר שלא נראה להם כרצוי בשעה זו.

העם

פרחי תפוזים

ריח משכר של פרחי תפוזים היה פרוש על פני הארץ. פרחי מימוזה צהבהבים פיארו את צידי כבישים. הכלניות כיסו את השדות. הרבבות שנעו בכבישים, בין הרי הגליל ופרדסי השפלה, אחוזים בתשור קת-הנסיעה התוקפת את ההמונים מדי שנה בימי-הפסח, מילאו את ריאותיהם בריח-הניחוח. שהעלה בכל לב זיכרונות מימי הנעורים והילדות, זיכרונות של אהבה, רעות ואמונה.

ליבלוב הענפים, סמל להתחדשות הנצי-חית של הטבע, התפשט גם בשדה המדי-גי. היה זה כאילו הוכירו פרחי התפוזים לקברניטי המדינה שיבול אנושי חדש מצפה למלא את מקומם של שרידי היבול של ימים עברו. בשקט, הרחק מסחנות הפירסומה היום-יומית, מאחורי קלעי-הב-מה הציבורית, הובקעה הפירצה הגדולה הראשונה בחזית הנוקשה של שילטון-ה-אבות במדינה.

יתכן מאוד כי התפרצות האנשים הצעיר-רים לעמדות-מפתח במדינה, שתביא בעיקבותיה שינויים מרחיקי לכת בצמרת כל השירותים הממלכתיים, לא תהיה כולה ברכה. היבול הראשון של מנהיגים צעיר-רים בארץ מצטיין בכומר מעשי יותר מאשר בעומק המחשבה, בפיקחות יותר מאשר בתבונה. אולם אי-אפשר להתנגד לחוקי-הטבע, התובעים התחדשות, ואין לצפות להתבגרות אמיתית של כוחות צעיר-רים כל עוד אינה ניתנת להם מידת האח-ריות המחולקת לתבונה.

מחזור כל החי והצומח, מפרחי הנעורים באביב ועד לנשירת הפרי הבשל בסתיו, חל גם על הפרדס החי ששמו מדינה.

שרות החוץ

אבן מאסו השרים

על שפתי-מה שטופת-השמש של פלור-יידה, בדרום ארצות-הברית, ישב גבר גבה-קומה, מרכיב משקפיים-שמש אופטיים. אבא אבן היה זקוק לחופשה, וגם ראוי לה, אחרי שבעות של מאמץ גדול במער-כה נגד האו"ם ונגד משרד-החץ האמ-ריקאי.

אולם שגריר, גם כשהוא בחופשה, קורא עיתונים. כשקרא אבן את העיתון המקורי, מ, נתקל בידעיה מעניינת: שגרירי יש-ראל בארצות-הברית ונציגה באו"ם, מיס-טר אבא אבן, עומד להיקרא הביתה.

היתה זאת ידיעה של כתב יונייטד פרס בירושלים, שהודיע כי משרד-החץ הישראלי מעיין באפשרות החזרתו של השגריר, אחרי שנכשל במילוי תפקידו.

אבן ננף. שנה לפני כן היה זה אבא אבן שפנה לממשלת ישראל, וביקש חופש-שת-מולדת לזמן ארוך. היתה לו ההרגשה כי היחסים עם ארצות-הברית נכנסים ל-מבוי סתום. אחרי שהתעלף במסדרון בניין האו"ם, מחמת חולשה כללית, סבר כי האוויר הרענן של ארץ-ישראל יחזיר אותו לאיתנו.

תצפית

● צפויה החרפה נוספת ביחסי משה שרת — בן-גוריון. אחרי שוועדת החוץ והביטחון של מפא"י קיבלה למעשה את התפטרותו של שרת מהוועדה — דבר שלא ציפה לו — עשוי משה שרת לפתוח בשורה של פירסומים בעיתונים שונים, שיאירו את פרשת סילוקו מהממשלה ויקבעו כי עוד בימי כהונתו חל המיפנה הצרפתי לטובת ישראל.

● צפה לפליטת לבבי בין בן-גוריון ובין שני שרי הדתיים. בימי מערכת סיני הביע בן-גוריון לא פעם את דעתו כי הדתיים הם שותפיו הנוחים והנאמנים ביותר בקואליציה, ועתה הוא מוכן להעניק להם כמה ויתורים לדרישותיהם הדתיות. לפליטת זו גם תהיה משמעות נוספת: רמז ליתר מיפלגות הקולאציה כי מפא"י לא תירעע מצמצום הקואליציה וייתור על כמה משותפיה הנוכחיים.